

Седам лекција рата који није уништио Иран

Пише: Иван Тимофејев
понедељак, 06 јул 2026 07:59

Сукоб на Блиском истоку тренутно је паузиран и, иако ће ова пауза највероватније бити привремена, постоји неколико лекција које је могуће извући, пише за "Комерсант" **Иван Тимофејев**, програмски директор Валдај клуба.

Прва лекција је да се велика сила може повући, што, строго говорећи, није ново. Недавна историја нуди много примера од повлачења САД из Авганистана и Вијетнама, до изласка Совјетског Савеза, такође, из Авганистана.

У кризи у Персијском заливу, САД и Израел су нанели озбиљну штету Ирану, али нису успели да слома свог противника. Чини се да су такође проценили даљу ескалацију, посебно копнену операцију, превише ризичном, а резултат је био повлачење од циља уништења непријатеља и окретање ка дипломатији.

Седам лекција рата који није уништио Иран

Пише: Иван Тимофејев
понедељак, 06 јул 2026 07:59

Ово води до **друге лекције**, а то је да дипломатија функционише и да је компромис и даље могућ.

Двадесети век је обележен страшним искуством ратова који су се завршавали тешким поразима. Сукоби решени дипломатским компромисом, у старијем стилу 18. и 19. века, постали су ретки, али сукоб са Ираном враћа ту старију дипломатску школу на дневни ред.

Основна питања остају нерешена. Али стране су барем постигле привремено решење кроз преговоре и конкретне уступке. Биле су приморане да се међусобно третирају као легитимни преговарачки партнери и, вољно или не, признавале су једна другу као равноправне, упркос очигледној разлици у могућностима.

Трећа лекција је да толеранција на губитке може одредити исход јер у рату обим губитака је важан, као и спремност да се они прихвате, а 20. век нам поново даје две крајности. У светским ратовима, жртве су достигле незамисливе размере, док је у многим локалним сукобима, међутим, сама чињеница жртава постала одлучујући фактор у окончању рата. То се посебно односило на америчко искуство у Вијетнаму.

Заливска криза илуструје оба модела, јер САД и Израел нису били спремни да прихвате веће жртве које би копнена операција могла захтевати, барем не без поверења у успех, док је Иран, насупрот томе, показао да је спреман да апсорбује губитке. Цивилне жртве и убиство неколико десетина истакнутих политичких личности нису сломили његову одлучност.

Четврта лекција је да је маргина безбедности важна. Иран је целу своју историју као исламска република провео припремајући се за отворену војну конфронтацију, а његова способност да се одржи у тренутном сукобу је у великој мери резултат начина на који су организоване његове оружане снаге, безбедносне агенције, систем командовања и економија. У мирно доба, такав систем може изгледати скупо, неуравнотежено и гломазно, али под екстремним притиском се показао ефикасним.

Пета лекција је да нуклеарно оружје и решава проблеме и не решава их. Страх од тога да Иран постане нуклеарна сила један је од дугорочних разлога за његово обуздавање

Седам лекција рата који није уништио Иран

Пише: Иван Тимофејевић
понедељак, 06 јул 2026 07:59

од стране САД и Израела. Да је Иран већ набавио нуклеарно оружје, као што је учинила Северна Кореја, тако смели напад тешко да би био могућ, а једно од достигнућа кампање против Ирана је то што је купио време одлагањем напредовања Техерана ка статусу нуклеарне силе.

Истовремено, ни САД ни Израел нису озбиљно размишљали о употреби нуклеарног оружја за даље ескалирање или пораз Ирана. Обе су технички способне за нуклеарне ударе великих размера или појединачне прецизне ударе тактичким бојевим главама, али такав корак би изазвао осуду и можда ипак не би донео победу.

Иран би имао шансу да одржи стабилност и контролу чак и након неколико нуклеарних удара и уништења појединачних градова или инфраструктуре, а његова одлучност би чак могла да порасте на нови и непредвидиви ниво.

Седам лекција рата који није уништио Иран

Пише: Иван Тимофејев
понедељак, 06 јул 2026 07:59

Нуклеарно оружје може проузроковати огромну штету. Али оно не уништава аутоматски државу, посебно ону која се деценијама припремала да одоли нападу, а то ствара неизвесност.

Шеста лекција је да је информационо ратовање широко распрострањено, али су његови резултати ограничени. Сlike напада на Иран нису сломиле његову вољу за отпором, а информативне операције Ирана против његових непријатеља такође су биле ограничене.

Седма лекција је да је теже изаћи из рата него ући у њега. Покретање војне кампање је лако, али њено окончање је далеко теже, посебно када првобитни циљеви нису постигнути, а то је ситуација са којом су се САД суочиле након што је њихов покушај да сломи Иран ракетама и бомбама пропао.

Повлачење и компромис носе високу цену и доносе домаће политичке ризике. Преговоре може напасти јавност или политичка опозиција као слабост, док сваки уступак тај ризик чини већим.

САД су показале да су спремне да се повуку ако ескалација постане прескупа. Али ствар није решена и у следећој прилици, оружје може поново почети да пуца.

Стратегија за излазак из сукоба постала је изузетно тежак дипломатски и технички изазов. САД и Израел нису сломили Иран и покушали су да напусте сукоб у правом тренутку, али Иран је одржао свој став избегавајући разарајући дуготрајан рат.

(РТ)